

ks. Stanisław Łabendowicz

„Idźcie i głosście” – Misyjny wymiar Kościoła

Program duszpastersko-katechetyczny na rok 2016/2017 pt. „Idźcie i głosście. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa” przypomina wszystkim ochrzczonym o obowiązku głoszenia Słowa Bożego i świadczenie o Jezusie Chrystusie. Sam Jezus Chrystus skierował do Apostołów, ale także do nas wszystkich, nakaz misyjny: „Idźcie na cały świat i głosście Ewangelię wszelkiemu stworzeniu. Kto uwierzy i przyjmie chrzest, ten będzie zbawiony” (Mk 16,15-16). Jednocześnie wezwał wszystkich swoich uczniów do dawania świadectwa: „Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami” (Dz 1,8). Poprzez chrzest święty katechizowani są włączeni we wspólnotę Kościoła i jego posłannictwo, stają się dziećmi Bożym oraz mają udział w potrójnej misji Chrystusa: królewskiej, kapłańskiej i prorockiej. Misję tą mają wypełniać w Kościele i poza nim. Dlatego też każdy ochrzczony ma za zadanie dzielić się darem wiary i głosić ją wszędzie tam, gdzie go Pan Bóg go postawi, a więc w szkole, na podwórku, w grupie tanecznej, czy w drużynie piłkarskiej. W ten sposób Kościół stanie się misyjnym, niosąc Dobrą Nowinę

do świata. Zadaniem wszystkich członków Kościoła jest odnawiać misyjny zapal wewnątrz wspólnoty wierzących, ale także wychodzić do tych, którzy żyją poza Kościołem lub zatracili kontakt ze wspólnotą wierzących. To zadanie powinni wspólnie realizować: wierni świeccy, duchowni oraz osoby życia konsekrowanego poprzez głoszenie Chrystusa, świadczenie o nim oraz modlitwę¹. Dawanie świadectwa i dzieleniem się doświadczeniem Boga jest bardzo ważne w działalności misyjnej. Zakłada ona otwarcie się na Boga Ojca, Jezusa Chrystusa oraz Ducha Świętego. Każdy ochrzczony jest zatem odpowiedzialny za swoją wiarę, jej rozwój oraz innych członków Kościoła oraz wszystkich ludzi.

1. Misyjny charakter i działalność Kościoła

Jednym z przymiotów Kościoła, które są wpisane w jego naturę jest powszechność połączona z misyjnością, czyli nakazem głoszenia Ewangelii wszelkiemu stworzeniu. Mówił o tym sam Jezus Chrystus: „Głosście Ewangelię wszelkiemu stworzeniu” (Mk 16,15). Kościół właśnie dlatego musi być misyjny, tzn. głoszący

¹ Por. S. Gądecki, *Słowo wstępne*, w: Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Idźcie i głosście. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2016, s. 12.

i urzeczywistniający osobę i dzieło Jezusa Chrystusa. Owa powszechność misji Kościoła wypływa z wyraźnego nakazu Chrystusa: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata” (Mt 28,18-20; por. Mk 16,15), a także wynika z wewnętrznego życia Trójcy Świętej. Zadaniem Kościoła jest głoszenie tajemnicy trynitarniej, a więc Boga Ojca, którego objawił ludziom Jego Syn, oraz Ducha Świętego uświęcającego to dzieło. Głoszenie Ewangelii jest możliwe dzięki wydarzeniu z Pięćdziesiątnicy (por. Dz 2,1-13). To wtedy Duch Święty wyprowadził Apostołów z Wieczernika, najpierw na ulice Jerozolimy oraz drogi Palestyny, a następnie do innych krajów aż po krańce ziemi. Kontynuatorem oraz spadkobiercą dzieła zapoczątkowanego przez apostołów i wszystkich uczniów Chrystusa jest Kościół. W misyjnej działalności Kościoła chodzi o głoszenie Dobrej Nowiny oraz świadczenie o niej wyznawaną, na co dzień wiarą i postawą. Potrzebne jest również nieustanne wezwanie do nawrócenia oraz dzielenie się własnym doświadczeniem. Misyjność w Kościele dotyczy każdego chrześcijanina, który swoim własnym życiem ma głosić Ewangelię. Powodem dla którego, głosi się naukę Bożą jest miłość Boga do każdego człowieka. To Bóg ze swej nieskończonej miłości stworzył świat, by następnie odkupił go

Jego Syn Jezus Chrystus oraz prowadził ku zbawieniu Duch Święty. Zarówno w stworzeniu, jak i w odkupieniu oraz prowadzeniu Kościoła ku zbawieniu mamy do czynienia z misyjnością. Stawianie sobie pytań o misyjność Kościoła oraz pytania, dlaczego Kościół jest w swej istocie misyjny „prowadzi do tajemnicy Boga Stworzyciela i Odkupiciela. Bóg stwarza w swej łaskawości, stwarza, bo kocha i następnie zbawia, bo kocha. Zarówno w stworzeniu jak i w zbawieniu mamy do czynienia z *missio* Boga”². Kościół ma za zadanie tę „misyjność Boga” urzeczywistniać w świecie.

Wzorem w działalności misyjnej dla Kościoła i każdego chrześcijanina jest sam Jezus. Jego posłannictwo realizuje się stopniowo, od głoszenia poprzez świadectwo życia, aż po śmierć i zmartwychwstanie³. Kościół ma to posłannictwo Syna Bożego stale uobecniać, aby świat mógł być zbawiony. Czyni to poprzez głoszenie Dobrej Nowiny, sprawowanie sakramentów oraz modlitwę, liturgię i służbę drugiemu człowiekowi. O potrzebie głoszenia Ewangelii wśród narodów, przypominał Ojciec Święty Jan Paweł II. Wskazywał, że współczesny świat i człowiek, jak nigdy dotąd, potrzebują Chrystusa i Jego nauki. Dlatego zachęcał: „Nie bójcie się! Otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi! Nie lękajcie się! Chrystus wie, co jest w człowieku, tylko On to wie”⁴. Kościół musi zatem głosić Ewangelię, gdyż „spotkanie z Jezusem jest wydarzeniem, które nadaje sens egzystencji człowieka i wstrząsa nią ukazując

² M. Korczyński, *Misyjny wymiar Kościoła*, w: *II Synod Diecezji Radomskiej. „Czynić diecezję domem i szkołą komunii”*, red. S. Łabendowicz, Radom 2008, s. 118.

³ Por. tamże.

⁴ Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy św. inauguracyjnej pontyfikatu*, Watykan 22 X 1978; <https://papiez.wiara.pl/doc/747302.Otworzcie-drzwi-Chrystusowi, z dn. 15.12.2016>.

duchowe horyzonty prawdziwej wolności⁵. Jednocześnie dzieło głoszenia Ewangelii jest wyznacznikiem żywotności Kościoła. Chrystusowe orędzie zawarte w Ewangelii jest kluczem do wszelkiego ludzkiego działania. To w Objawieniu Bożym „człowiek odkrywa fundamentalne wartości dla realizacji swojego chrześcijańskiego powołania, a mianowicie: świadomość własnej godności osobowej, poczucie odpowiedzialności, ducha solidarności, radość oddania się dla wspólnego dobra, poczucie sprawiedliwości, uczciwości i prawości. Człowiek podniesiony do wymiaru transcendentnego czerpie stamtąd niezbędną pomoc⁶. Pragnienie dzielenia się Chrystusem wyraża się przez głoszenie Ewangelii. Dotyczy to zarówno życia wspólnotowego – parafii, ruchów i stowarzyszeń zgromadzonych w Kościele, jak również przestrzeni życia osobistego, a więc rodziny oraz środowiska zawodowego i szkolnego. Kościół troską głoszenia Ewangelii obejmuje wszystkie narody, a zwłaszcza te, które jeszcze nie słyszały o Chrystusie.

Św. Jan Paweł II wołał: *„Otwórzcie drzwi Chrystusowi!* Jego Ewangelia niczego nie odbiera wolności człowiekowi, należnemu poszanowaniu kultur, ani temu, co dobre w każdej religii. Przyjmując Chrystusa, otwieracie się na ostateczne Słowo Boga, na Tego, w którym Bóg dał się w pełni poznać i który wskazał nam drogę wiodącą do Niego (...). Nikt wierzący w Chrystusa, żadna instytucja Kościoła nie może uchylić się od tego najpoważniejszego

obowiązku: głoszenia Chrystusa wszystkim ludom” (RM 3). Jednak, aby działalność misyjna Kościoła przynosiła jak najobfitsze owoce, należy unowocześnić sposoby głoszenia Ewangelii i wykorzystywać środki społecznego przekazu (por. RM 37).

Kościół jest jeden, ale istnieje w nim różnorodność posługiwania. Dlatego też naturę Kościoła, jak i jego misję należy ukazywać w potrójnym zadaniu. W tym celu zarówno katecheza szkolna, jak i parafialna ma ukazywać odpowiedź na pytanie, co to znaczy być Kościołem misyjnym w Polsce. Każdy ochrzczony powinien więc uświadomić sobie prawa i obowiązki, jakie przysługują wszystkim członkom Kościoła. Zobowiązują do tego słowa Chrystusa: „Muszę głosić Dobrą Nowinę o królestwie Bożym, bo na to zostałem posłany” (Łk 4,43). Odnosi się to do wiernych świeckich, duchowieństwa i osób konsekrowanych. Dlatego też działalności Kościoła musi towarzyszyć poczucie prawa i obowiązku, które emanuje z nauczania Jezusa⁷. Wszyscy są zobowiązani na miarę swoich możliwości i pełnionego powołania do kontynuowania Chrystusowego nauczania poprzez głoszone słowo, modlitwę oraz świadectwo życia. W dokumencie *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej* czytamy: „Aby Dobra Nowina mogła przeniknąć wszystkie wymiary życia człowieka, trzeba dać każdemu chrześcijaninowi możliwość stawiania się świadomym podmiotem w tym procesie. Sam natomiast proces rozwoju wiary winien posiadać charakter

⁵ Jan Paweł II, *Orędzie na IX i X Światowy Dzień Młodzieży*, <http://nauczaniejp2.pl/dokumenty/wyswietl/id/684>, z dn. 14.12.2016.

⁶ B. Kolek, A. Spalek, *Samowychowanie w ujęciu Jana Pawła II drogą wprowadzania w świat wartości*, w: *Wychowanie ku wartościom w świetle nauczania Jana Pawła II. Elementy teorii i praktyki*, red. K. Chałas, Tom III. *Solidarność, mądrość, wspólnota, wierność, młodość*, Kielce 2006, s. 46.

⁷ Por. E. Materski, *Z rozważań nad katechezą po synodzie biskupów 1977*, w: *W służbie Ludowi Bożemu*, red. M. Lijewski, Poznań-Warszawa 1983, s. 142.

spójny, harmonijny i komplementarny, a udział w nim warunkowany stopniem nabywanej odpowiedzialności” (KDWCh 25). Zadaniem katechezy jest uzmysłowienie człowiekowi, że on jako istota rozumna i wolna, został posłany, by przeobrazać oblicze ziemi. Za wypełnienie tego zadania ponoszą jednakową odpowiedzialność zarówno mężczyźni jak i kobiety, duchowni i świeccy. Kościół, kierując do ochrzczonych ewangeliczne zaproszenie, dostrzega, jak wiele jest problemów i oczekiwań w ich życiu, które pragnie wspólnie z nimi podejmować (por. KDWCh 14). W związku z tym cała wspólnota eklesjalna powinna wciąż nabywać wewnętrzne przekonania, że jest instancją w pierwszej kolejności odpowiedzialną za dzieło głoszenia, mimo że w danych przypadkach działa poprzez konkretne osoby bądź korzysta z określonych struktur⁸. Papież Franciszek w *Evangelii gaudium* wskazuje, że wielkie przemiany społeczne i „światowe trendy”, zwłaszcza te, które uderzają w człowieka i w Boże zamysły (por. nn. 52-75), powinny stać się powodem jeszcze gorliwszej działalności misyjnej Kościoła. W encyklice *Laudato si'* przypomina, że: „Wszyscy możemy współpracować jako narzędzia Boga w trosce o stworzenie, każdy ze swoją kulturą i doświadczeniem, swoimi inicjatywami i możliwościami” (n. 14). Kościół wzywa do zaangażowania się w dzieło misyjne i do poszukiwania nowych sposobów dotarcia do ochrzczonych i do tych, którzy jeszcze nie znają orędzia Chrystusa. W ten sposób zostanie udzielona pomoc człowiekowi w przebudzeniu religijnym, pogłębieniu

własnej wiary i przemyśleniu swoich wyborów życiowych. Do podjęcia działalności w Kościele i poza nim są zobowiązani wszyscy ochrzczeni świeccy, duchowni i konsekrowani. Jezus Chrystus obiecał im pomoc, mówiąc: „A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,20). Zapewnienie o obecności Chrystusa przy każdym głoszącym Jego naukę powinny być pomocą i wsparciem w chwilach zwątpień. Do postawy otwartości na innych ludzi oraz odwadze w głoszeniu nauki Chrystusowej zachęcał również Jan Paweł II, apelując: „Wypłyń na głębie! Zawierz Chrystusowi, pokonaj słabość i zniechęcenie, i na nowo wypłyń na głębie! Odkryj głębie własnego ducha. Wnikaj w głębie świata. Przyjmij słowo Chrystusa, zaufaj Mu i podejmij swą życiową misję. Ludzie nowego wieku oczekują twójego świadectwa. Nie bój się! Wypłyń na głębie! – jest przy tobie Chrystus”⁹.

2. Być Kościołem misyjnym w mocy chrztu świętego

Ludzie świeccy, duchowni i konsekrowani sprawują apostołstwo „przez swą pracę zmierzającą do szerzenia Ewangelii oraz uświęcania ludzi i do przepajania duchem ewangelicznym oraz doskonalenia porządku spraw doczesnych, tak, że ich wysiłek w tej dziedzinie daje jawnie świadectwo o Chrystusie i służy zbawieniu ludzi” (DA 2). Misja apostołska ma zatem charakter powszechny i jest zadaniem wszystkich członków Kościoła. Tak, jak Jezus Chrystus przyszedł na świat, aby go uświęcić, tak też chrześcijanin swoją

⁸ Por. K. Misiaszek, *Wspólnota chrześcijańska (parafia) jako podmiot katechezy*, w: *Katecheza w parafii poszukiwanie tożsamości*, red. K. Kantowski, Warszawa 2004, s. 21.

⁹ *Przemówienia Ojca Świętego Jana Pawła II do młodzieży zgromadzonej na Polach Lednickich*, http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5MkGYGCKow8J:www.sglubin.pl/aktualnosci_galeria/Przemowienia_Jana_Pawla_II_do_mlodziemy_zgromadzonej_na2014.docx+%c-d=3&hl=pl&ct=clnk&gl=pl&client=firefox-b, z dn. 07.12.2016.

postawą życiową musi pociągać innych do Boga oraz uświęcać świat. Działalność ewangelizacyjna i apostołska Kościoła dokonuje się w dwóch kierunkach: „ad intra” (do wewnątrz) – w stosunku do wierzących oraz „ad extra” (na zewnątrz) – w stosunku do świata. Obie te działalności wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Źródłem obowiązku apostołskiego i ewangelizacyjnego jest zjednoczenie z Chrystusem przez chrzest i bierzmowanie. Wierni, przez chrzest wcieleni do Kościoła, zobowiązani są wyznawać przed ludźmi wiarę. Natomiast przez sakrament bierzmowania „jeszcze ściślej wiążą się z Kościołem, otrzymują szczególną moc Ducha Świętego i w ten sposób jeszcze mocniej zobowiązani są, jako prawdziwi świadkowie Chrystusa, do szerzenia wiary słowem i czynem oraz do bronięcia jej” (KK 11). Z chrztu i bierzmowania wywodzi się kapłaństwo powszechne jako źródło obowiązku apostołskiego. To głoszenie Ewangelii, a zatem Dobrej Nowiny, jest istotną i zasadniczą misją Kościoła. Gdy słowo to budzi wiarę, a ci, „którzy uwierzyli, przyjmują chrzest – tworzy się Kościół, czyli wspólnota tych, którzy uwierzyli świadectwu apostołów. Z kolei każdy, kto uwierzył, staje się, a w każdym razie powinien się stawać – głosicielem słowa. Nie może zaniechać dzielenia się z innymi Dobrą Nowiną, którą sam przyjął i o której jest przekonany, i nie może ona nie przejawiać się w jego postępowaniu, widocznym dla wszystkich”¹⁰. Tylko przez głoszenie Ewangelii całemu światu przez każdego z uczniów Jezusa Chrystusa – każdego chrześcijanina – ustawicznie tworzy się i rozwija sam Kościół.

Istnieje konieczność wychowania i formacji do apostołstwa i ewangelizacji. Według Dekretu o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*: „Apostołstwo może być w pełni skuteczne jedynie pod warunkiem wielostronnego i pełnego przygotowania” (DA 28). To wielostronne i pełne przygotowanie dotyczy nie tylko wychowania religijnego, ale i ogólnoludzkiego, aby człowiekowi świeckiemu i kapłanom zabezpieczyć możliwości stałego osobistego rozwoju oraz otwarcia się na potrzeby wszystkich ludzi.

a) Misja „ad intra” – czynienie wspólnot misyjnych wewnątrz Kościoła

Nauczanie o Bogu i dawanie świadectwa o Nim we wspólnocie Kościoła to nic innego jak misja „ad intra”, która polega na czynieniu wspólnot misyjnych wewnątrz Kościoła. Dotyczy zarówno tych, których wiara jest ukształtowana, ale także wątpiących oraz błędzących. Wszyscy ochrzczeni bez względu na świadomość swojej wiary potrzebują wsparcia w wierze, ożywienia jej oraz swoistego „obudzenia” poprzez słowa, modlitwę oraz świadectwo życia chrześcijańskiego. Każdy chrześcijanin „jest obdarowany przez Boga. Otrzymuje charyzmaty – nie wszyscy te same, ale każdy dla wspólnego dobra. Na każdym chrześcijaninie ciąży zatem obowiązek rozpoznawania charyzmatów i otwarcia się na te szczególne dary. (...) Świadectwo i misja polega właśnie na dzieleniu się darami Boga, co wymaga nie tylko ich odkrywania, ale pielęgnowania i pomnażania”¹¹. Misja

¹⁰ A. Zuberbier, *Czy wiem, w co wierzę*, Kielce 1992, s. 219-220.

¹¹ M. Korgul, *Katecheza szkolna i parafialna*, w: Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Idźcie i głoscie. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2016, s. 30-31.

w Kościele to odpowiedź na Chrystusowe posłanie: „Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam. (...) Weźmijcie Ducha Świętego” (J 20,21-22), ponieważ właśnie Duch „z mojego weźmie i wam objawi” (J 16,14). W sakramencie chrztu każdy chrześcijanin otrzymuje Ducha Świętego, który zamieszkuje w nim i obdarza go wieloma łaskami. Natożmiast sakrament bierzmowania, czyli swoiste umocnienie i utwierdzenie w wierze, powoduje zakorzenienie w Bożym synostwie (por. KKK 1303). Duch Święty dodaje sił i odwagi do świadczania o Bogu głoszonym słowem i czynem¹². To On uzdalnia człowieka do apostołowania i bycia prawdziwym świadkiem Chrystusa w Kościele i poza nim (por. KKK 1285). Jezus Chrystus, zwracając się do apostołów, mówił: „Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też światła i nie stawia pod korcem, ale na świeczniku, aby świeciło wszystkim, którzy są w domu. Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5,14-16). Dlatego też każdy ochrzczony jest zobowiązany do misji, a więc do realizowania swojego życiowego powołania w tym środowisku i w takich okolicznościach, w jakich się aktualnie znajduje.

Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce przypomina, że: „Każda grupa wiekowa wiernych Kościoła ma prawo oczekiwać wsparcia w odczytywaniu i realizacji swego powołania chrześcijańskiego” (DKP 98). Do zadań Kościoła należy zatem wychowywanie i kształcenie „w ten sposób,

aby dostrzec wzajemne powiązania, które zachodzą między obowiązkami doczesnymi i obowiązkami kościelnymi. Katecheza powinna jasno okazać, że wypełnienie obowiązków doczesnych może mieć pożyteczny wpływ na kościelną wspólnotę, ponieważ czyni ją bardziej świadomą swojego celu transcendentnego i swojej misji w świecie, a wypełnianie obowiązków kościelnych staje się korzystne dla społeczności ludzkiej” (DCG 97). Takie kształcenie posiada wiele zalet, dzięki którym można doprowadzić człowieka do wiary nie tylko dobrze rozumianej, ale i prawdziwie przeżywanej. Z tej racji zarówno katecheza, jak i cała misyjna działalność Kościoła mają za zadanie doprowadzić człowieka do zachowania właściwej hierarchii celów, „a więc do pełniejszego zrozumienia prawdziwego sensu życia i śmierci człowieka w świetle śmierci i zmartwychwstania Chrystusa” (DCG 94). Dlatego też w misji „ad intra” Kościół kładzie nacisk na aktywizację wierzących w sprawach wiary oraz jeszcze gorliwsze dawanie świadectwa wiary przeciwko zsekularyzowanemu światu. Papież Franciszek wskazuje na potrzebę odnowy i przemiany misyjnej Kościoła. Przemawiając w 2014 roku do Zgromadzenia Ogólnego Papieskich Dzieł Misyjnych, mówił, że „aby zmienić świat, potrzebujemy dogłębnie odnowionego i przemienionego Kościoła przez kontemplację i personalną więź z Chrystusem». Ażeby Kościół wyruszył w drogę i był w «permanentnym stanie misji», potrzebuje w pierwszym rzędzie radykalnego zwrotu chrystocentrycznego”¹³.

¹² Por. B. Część, *Misja apostołowska chrześcijanina w świetle nauczania Ojców Kościoła*, w: Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Idźcie i głoscie...*, s. 187.

¹³ Cyt. za: R. Szmydki, *Najważniejsze wyzwania stojące dzisiaj przed Kościołem*, w: Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Idźcie i głoscie...*, s. 256

Celem działalności kapłanów, biskupów z papieżem na czele jest strzec nienaruszalności i prawdziwości depozytu wiary pozostawionego przez Jezusa Chrystusa. To przekazywanie słów Syna Bożego i nauczanie o nim, świadczenie swoim życiem, sprawowanie sakramentów i celebrowanie liturgii. Duchowieństwo oraz osoby konsekrowane jako szczególnie świadkowie Chrystusa powinni dzielić się swoimi obowiązkami i przywilejami z osobami świeckim. Tak więc „wszyscy ludzie świeccy, stawszy się przez chrzest i bierzmowanie uczestnikami funkcji kapłańskiej, prorockiej i królewskiej Chrystusa, mają swój udział w posłannictwie całego Ludu Bożego w Kościele i na świecie” (DA 2). Realizując te trzy funkcje, człowiek wypełnia swoje zobowiązanie i angażuje się w sprawę Kościoła i świata. Uczestnictwo w misji królewskiej polega na zaangażowaniu się w różnorodną działalność. Czynnikiem gwarantującym autentyczną „królewskość człowieka” jest jego moralność zbudowana na Ewangelii. Uczestnictwo w tej funkcji to nieustanne przezwyciężanie w sobie panowania grzechu i stawanie się dzieckiem Bożym, aby móc nieś naukę Chrystusa całemu światu. Jest to swoista chrystianizacja świata, a więc kształtowanie porządku doczesnego w duchu chrześcijańskim i przepajania go Ewangelią (por. DA 4). Chodzi tu o angażowanie się we wszystkie dziedziny życia, które powinny służyć prawdziwemu dobru człowieka, wyrażając w ten sposób sprawiedliwość i miłość między ludźmi. Katecheci powinni przypominać katechizowanym,

że „królowanie” to niesienie pomocy innym, które łączy się z wypełnianiem funkcji kapłańskiej. To właśnie poprzez oddawaniem czci Bogu, „Kościół nadaje właściwe znaczenie samemu istnieniu człowieka i świata – istnienie to bowiem pochodzi od Boga i do Boga winno być zwrócone, Jemu oddane”¹⁴. Należy zatem wyjaśnić, że istnieje kapłaństwo powszechne wszystkich świeckich oraz kapłaństwo z urzędu. Współdziałanie świeckich w kapłaństwie polega przede wszystkim na aktywnym uczestnictwie w liturgii oraz pełnieniu różnych funkcji, np. lektora. Potrzebne jest również pogłębienie rozumienia istoty oraz celu przyjmowania sakramentów świętych. Powołanie chrześcijańskie realizuje się również poprzez udział w prorockiej funkcji Chrystusa. Polega ona na głoszeniu Ewangelii i świadczeniu o niej „przez życie wiary i miłości i składając Bogu ofiarę chwały” (KK 12). Od ochrzczonych funkcja ta wymaga znajomości nauki Chrystusowej, potwierdzonej przez słowa oraz czyny w życiu rodzinnym i społecznym (por. KK 35). Ta współpraca pomiędzy wszystkimi członkami Kościoła wynika z realizacji zasady wierności Bogu oraz człowiekowi. Misja ewangelizacyjna „ad intra” jest nazwana „nową” dlatego, że wskazuje na nowe i odnowione podmioty głoszące Ewangelię oraz nie zamyka człowieka w wymiarze jego doczesnych zadań¹⁵. Ta nowość wynika również z objęcia nią wszystkich dziedzin życia człowieka, a więc: politycznego, ekonomicznego i kulturalnego¹⁶. Ewangelizacja ta jest tak nazwana, ponieważ Duch Święty stale objawia nowość słowa Bożego oraz

¹⁴ K. Wojtyła, *Człowiek drogą Kościoła*, Warszawa 1992, s. 110.

¹⁵ Por. Synod Biskupów, Zgromadzenie Specjalne dla Europy, *Deklaracja „Abyśmy byli świadkami Chrystusa, który nas wyzwolił”*, Warszawa 1992, nr 5 i nr 3.

¹⁶ Por. G. Puchalski, *Katecheza w kontekście nowej ewangelizacji w nauczaniu Jana Pawła II*, Olsztyn 2002, s. 141.

„duchowo” ożywia ludzi, aby je głosili. Według Ojca Świętego Jana Pawła II, każdy chrześcijanin „może i musi słowem oraz życiem głosić: Bóg cię kocha, Chrystus przyszedł do ciebie, Chrystus dla ciebie jest «Drogą, i Prawdą, i Życiem!» (J 14,6)” (ChL 34). Obowiązkiem chrześcijanina jest nieść naukę Chrystusową tam, gdzie On nie jest znany bądź zapomniany. Ta nowa ewangelizacja jest docieraniem z przesłaniem ewangelicznym do możliwie najszerszego kręgu ludzi, by mogło ono być przez nich usłyszane, zrozumiane, przyjęte, przeżyte i realizowane w konkretnych warunkach ich życia indywidualnego i wspólnotowego¹⁷. Misyjność Kościoła polega zatem na kształtowaniu człowieka w duchu nauczania Kościoła. Jej celem jest dążenie do podejmowania przez wiernych coraz większej odpowiedzialności za życie Kościoła jako wspólnoty wierzących. Ten misyjny wymiar Kościoła realizuje się poprzez budowanie wspólnoty parafialnej we wspólnocie Kościoła partykularnego oraz Kościoła powszechnego¹⁸. Misja w Kościele to swoiste aktywizowanie wszystkich wierzących do troski o parafię i o inne wspólnoty kościelne. To również umiejętność integrowanie duszpasterstwa ogólnego z duszpasterstwem elitarnym grup formacyjnych. To ponowne przypominanie wszystkim ochrzczonym, że są powołani do świętości. Jest to zatem naśladowanie Chrystusa, który spotykał się z ludźmi, aby pomagać im „wyptywać na głębiej”. W misję

pastoralną i katechizację powinni być zaangażowani wszyscy chrześcijanie, a więc poszczególne osoby, grupy, ruchy czy organizacje i instytucje, w różnym stopniu powiązane z życiem i działalnością Kościoła. Celem jest budowanie Ciała Chrystusa¹⁹. Jest to podstawowa zasada działania członków Kościoła. Papież Jan Paweł II w encyklice *Redemptor hominis* wskazuje: „Jest to właśnie zasada owej królewskiej służby, która każdemu z nas nakazuje za wzorem Chrystusa wymagać od siebie; wymagać właśnie tego, do czego jesteśmy powołani i do czego, przyjmując powołanie, sami zobowiązaliśmy się z łaską Bożą” (RH 21). Wynika stąd, że celem katechezy misyjnej jest wychowywanie wszystkich chrześcijan do odpowiedzialności za Kościół i jego rozwój oraz troska o zbawienie wszystkich ludzi. Chociaż katecheza i głoszenie Chrystusa jest jednym z najważniejszych zadań posługi duszpasterskiej Kościoła i w konkretnych sytuacjach jest realizowana przez osoby powołane do pełnienia posługi ściśle katechetycznej, to jest ona także obowiązkiem każdego wierzącego, wynikającym z przyjęcia chrztu świętego (por. DKP 119-120). Katechizowanie i głoszenie nauki Syna Bożego jest to „zbiorowy obowiązek całego Kościoła katechizowanego i katechizującego. We wspólnocie wiary i miłości jesteśmy równocześnie i katechetami i katechizowanymi”²⁰. Jak podaje *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, istnieje ścisła zależność

¹⁷ Por. T. Pieronek, *Nowa Ewangelizacja w II Synodzie Plenarnym Polski*, w: *Nowa Ewangelizacja odpowiedzią na wyzwania obecnego czasu*, red. K. Gózdź, Lublin 1993, s. 76.

¹⁸ Por. B. Rozen, *Nauczyciele i wychowawcy w wierze w świetle Dyrektorium katechetycznego Kościoła w Polsce*, w: *Przesłanie dokumentów katechetycznych Kościoła w Polsce*, red. S. Dziekoński, Warszawa 2003, s. 83-88.

¹⁹ Por. J. Przybyłowski, *Wyzwania pastoralne w dokumentach katechetycznych Kościoła katolickiego w Polsce*, w: *Przesłanie dokumentów katechetycznych Kościoła w Polsce*, red. S. Dziekoński, Warszawa 2003, s. 148.

²⁰ Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. połączonej z udzieleniem I Komunii św.*, Łódź, 13 czerwca 1987, w: *Jan Paweł II w Polsce: 1979, 1983, 1987. Przemówienia i homilie*, Warszawa 1991, s. 683.

pomiędzy organizacją katechezy w diecezji czy parafii a rozwojem życia wewnętrznego wspólnoty wierzących (por. DKP 119). Chodzi bowiem o to, by Kościół był wspólnotą wiary i miłości, wspólnotą trwałą i dynamiczną, a jednocześnie wspólnotą Bożą i ludzką, otwartą na świat i człowieka oraz skoncentrowaną na Jezusie Chrystusie.

b) Misja „ad extra” – czynienie wspólnot misyjnymi na zewnątrz Kościoła

Jezus Chrystus nie tylko nakazał apostołom i ich następcom głosić Jego naukę pośród swoich wyznawców, ale również całemu światu. Mówiąc „idźcie”, Jezus Chrystus przypomina, że ich działalność powinna objąć „cały świat” (Mk 16,15). Misja głoszenia Słowa Bożego ma zasięg uniwersalny i jest skierowana do wszystkich ludzi bez wyjątku – czyli jest „ad extra”, to znaczy „Głoszona jest na zewnątrz i wobec tych ludzi, którzy nie są ochrzczeni i czasem może nawet nie wiedzą o istnieniu Pana Boga”. (RM 33). Tak więc apostołowie oraz wszyscy przyjmujący chrzest są zobowiązani do kontynuowania misji ewangelizacyjnej Jezusa. Fundamentem powszechności apostołstwa jest przykazanie miłości, „które każe troszczyć się przede wszystkim o wieczne zbawienie bliźniego. Dlatego, aby je wypełnić, każdy wierzący powinien naśladować Jezusa Chrystusa jako apostoła Ojca Przedwiecznego”²¹. Postęp w wielu dziedzinach życia, rozwój techniczny i cywilizacyjny zmienił podejście wielu ludzi do Boga i drugiego

człowieka. Dlatego potrzeba głoszenia nauki Jezusa Chrystusa słowem, czynem i modlitwą. Kościół z woli Chrystusa ma charakter misyjny, „to znaczy ma przekazywać innym miłość i światło wiary, których sam doświadczył. Pierwszym celem działalności misyjnej jest głoszenie Ewangelii i zakładanie Kościoła tam, gdzie go jeszcze nie ma”²². Realizacja nakazu misyjnego to obowiązek nie tylko osób duchownych, ale także każdego chrześcijanina, zgodnie z jego powołaniem i możliwościami. Obowiązek ten można realizować poprzez modlitwę i ofiarę na rzecz misji. W *Dyrektorium ogólnym o katechizacji* czytamy: „«Kościół jest dla ewangelizacji», to znaczy jest powołany do tego, by «zanieść Dobrą Nowinę do wszelkich kręgów rodzaju ludzkiego, aby przenikając je swą mocą od wewnątrz, tworzyła z nich nową ludzkość». Nakaz misyjny Jezusa obejmuje różne aspekty, wewnętrznie powiązane ze sobą: «głoście» (Mk 16,15), «czyńcie uczniami i nauczajcie», «bądźcie moimi świadkami», «udzielajcie chrztu», «czyńcie to na moją pamiętkę» (Łk 22,19), «miłujcie się wzajemnie» (J 15,12)” (DOK 46). Tak więc wszystkie te aspekty: głoszenie, świadectwo, nauczanie, sakramenty, miłość bliźniego i czynienie uczniami „są drogami i środkami przekazywania jedynej Ewangelii i stanowią elementy ewangelizacji” (DOK 46). Apostołstwo i ewangelizacja są naturalnymi postawami każdego chrześcijanina w świadectwie o Jezusie jako naszym Odkupicielu. Niewątpliwie świadectwo życia chrześcijańskiego jest podstawową kategorią apostołstwa, które wiąże się

²¹ F. Mickiewicz, Biblijne podstawy powszechnego apostołstwa kościoła, w: Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Idźcie i głoście...*, s. 158.

²² D. Kisiel, *Kościół jest misyjny*, http://parafiaofiarowania.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1868:kocio-jest-misyjny&catid=57:katechizm-na-niedziel&Itemid=189, z dn. 12.09.2016.

właśnie z formacją i katechezą. Można więc powiedzieć, że ewangelizacja i apostołstwo są „promieniowaniem” i jakby „przelewaniem się przez brzegi” pełni życia wewnętrznego na drugiego człowieka, które wynika właśnie z odpowiedniej formacji i katechizacji²³. Jest to ukazywanie Chrystusa tym, którzy Go nie znają (por. EN 51). Chodzi o to, aby „Apostołowie uczynili narodzi uczniami Chrystusa, to znaczy zamienili ich w uczniów, wprowadzili do szkoły Jezusa Chrystusa. Innymi słowy, włączyli w Kościół”²⁴. To głoszenie nie ogranicza się jedynie do pogan czy niewierzących, ale obejmuje też chrześcijan, którzy przynależą do Kościoła.

W oparciu o *Evangelii nuntiandi* można wyróżnić następujące etapy ewangelizacji:

1. Świadczenie, które polega na życiu zgodnym z Ewangelią, jest skutecznym przekazywaniem Dobrej Nowiny; przejawia się na różne sposoby tak w życiu jednostki, jak również poszczególnych wspólnot chrześcijańskich (por. EN 21).

2. Bezpośrednia proklamacja Dobrej Nowiny, która stanowi centralny element ewangelizacji. To przepowiadanie misyjne zajmuje w ewangelizacji tak ważne miejsce, że często określa się je tą nazwą. W rzeczywistości jednak jest to tylko część ewangelizacji (por. EN 22).

3. Głoszenie Dobrej Nowiny osiąga pełną moc, kiedy jest słuchane i przyjęte przez słuchacza. Przyjęcie słowa Bożego prowadzi do nawrócenia, które wyraża się w przynależności do Kościoła, uczestnictwie w życiu sakramentalnym oraz trosce o ewangelizowanie innych (por. EN 23, 24).

4. Przepowiadając Ewangelię Jezusa Chrystusa, Kościół ofiarowuje współczesnemu światu pomoc, która polega na wyzwoleniu człowieka z niewoli grzechu i wszelkiego zła, a mianowicie ubóstwa, wyzysku i niesprawiedliwości. Pomiędzy ewangelizacją a wyzwoleniem zachodzą ściśle więzy natury antropologicznej, jako że człowiek jest osobą uwikłaną w sprawy społeczne; więzy natury teologicznej, gdyż planu stworzenia nie można oddzielać od planu odkupienia, który sięga także zwalczania krzywdy i zaprowadzania sprawiedliwości; więzy natury ewangelicznej, a mianowicie porządek miłości (por. EN 30-38).

5. Ewangelizacja na drodze swojego oddziaływania zwraca się do ludzkich kultur. Chce ona te kultury nasycić Ewangelią oraz pragnie się w nich zadomowić, dostrzegając obecne tam dobra i wartości. Mówi się więc o ewangelizacji kultury, a także o inkulturacji Ewangelii, bez której ewangelizacja nie byłaby pełna i całkowita (por. EN 20).

Każdy ewangelizujący jest posłany po to, by głosić prawdy objawione, a nie własną mądrość. W pełni świadomy tego faktu jest św. Paweł, który dziękuje swoim słuchaczom za to, że tego, co im mówił, nie przyjęli jako słowo ludzkie, lecz – zgodnie z prawdą – jako Słowo Boże (por. 1 Tes 2, 13). Misja „ad extra” to proces, przez który Kościół, poruszany przez Ducha Świętego, głosi i rozpowszechnia Ewangelię na całym świecie.

Kościół:

„– kierowany przez *miłość*, przenika i przekształca cały porządek doczesny, obejmując i odnawiając kultury;

²³ Por. E. Weron, *Budzenie olbrzyma*, Poznań 1995, s. 147.

²⁴ E. Staniek, *Kościół jest misyjny*, http://mateusz.pl/ksiazki/es-uwk/es-uwk_i_20.htm, z dn. 12.09.2016.

– daje wśród narodów *świadectwo* nowego sposobu bycia i życia, jaki charakteryzuje chrześcijan;

– głosi bezpośrednio Ewangelię, przez *pierwsze głoszenie*, wzywając do nawrócenia;

– wprowadza w wiarę i życie chrześcijańskie, przez *katechezę i sakramenty wtajemniczenia* tych, którzy nawracają się do Jezusa Chrystusa lub tych, którzy podejmują się pójścia za Nim, włączając jednych i prowadząc drugich do wspólnoty chrześcijańskiej;

– ożywia nieprzerwanie w wiernych dar *komunii*, przez stałe wychowywanie wiary (homilia, inne formy posługi słowa), sakramenty i praktykowanie miłości;

– wzbudza nieustannie *misję*, posyłając wszystkich uczniów Chrystusa do głoszenia słowami i czynami Ewangelii na całym świecie” (DOK 48).

Apostolstwo i głoszenie Ewangelii „nie jest przywilejem tylko pewnych grup ludzi w Kościele czy poszczególnych osób, ale przejawem całego życia wspólnotowego Kościoła. Bierze w nim udział cały lud Boży, zgodnie z uprawnieniami i rolą w ramach wspólnoty kościelnej. W realizację misyjnego charakteru Kościoła są włączeni ludzie świeccy, którzy uczestniczą w nauczycielskim, uświęcającym i pasterskim posłannictwie Kościoła”²⁵. Rzeczywiste apostolstwo indywidualne jest wyrazem i świadectwem chrześcijańskiego życia na co dzień (apostolstwo obecności, dobrego przykładu, apostolstwo świadectwa).

3. Głoszenie Dobrej Nowiny na „współczesnych areopagach”

Kościół ze swojej natury jest misyjny. Najważniejszą jego posługą jest ukazywać obecność Boga w świecie

poprzez dzieło Jezusa Chrystusa i działanie Ducha Świętego. Dlatego musi wprowadzać coraz to nowe sposoby działalności misyjnej i „wyruszyć w drogę”, aby odpowiedzieć współczesnemu człowiekowi na podstawowe pytania, które dotyczą sensu i celu życia człowieka. Obowiązek głoszenia nauki Chrystusowej zobowiązuje ochrzczonych do solidnej formacji. Stąd tak wielka troska Kościoła o katechizację dzieci, młodzieży i dorosłych. Tylko człowiek właściwie uformowany będzie zdolny do tego, aby pójść do świata i głosić Ewangelię oraz dawać świadectwo o Chrystusie. Jak podkreśla Ojciec Święty Jan Paweł II, „Świadectwo życia chrześcijańskiego jest pierwszą i niezastąpioną formą misji. Chrystus, którego misję przedłużamy w czasie, jest «świadkiem» w pełnym tego słowa znaczeniu (Ap 1,5; 3,14) i wzorem chrześcijańskiego świadectwa. Duch Święty towarzyszy drodze Kościoła i włącza go w świadectwo, które On sam daje Chrystusowi (J 15,26n). Pierwszą formą świadectwa jest samo życie głosiciela Ewangelii i całej wspólnoty chrześcijańskiej, która pokazuje nowy sposób postępowania” (RM 42).

Miejszem głoszenia Dobrej Nowiny jest między innymi *rodzina chrześcijańska*. Z jednej strony chrzest święty, bierzmowanie i sakrament małżeństwa czynią małżonków i rodziców chrześcijańskich świadkami Chrystusa, prawdziwymi „misjonarzami miłości i życia” (por. FC 49-64). Natomiast z drugiej strony „małżeństwo i rodzina chrześcijańska budują Kościół. W rodzinie bowiem osoba ludzka nie tylko rodzi się i stopniowo poprzez wychowanie, wprowadzana jest we wspólnotę ludzką, ale także poprzez odrodzenie chrzcielne i wychowanie w wierze wprowadzana jest w rodzinę Bożą, jaką jest Kościół” (FC 15). Rodzina to

²⁵ J. Mariański, *Apostolstwo świeckich w Kościele*, w: *W dwudziestolecie Soboru Watykańskiego II*, red. J. Homerski, F. Szulc, Lublin 1987, s. 95.

inaczej „Kościoł domowy”, który pełni pierwszorzędną funkcję wychowawczą i ewangelizacyjną²⁶. Tym, co wydaje się szczególnie ważne dla Kościoła to kształcenie rodziców i wychowawców, będących gwarantem rozwoju religijnego dziecka, które musi być przekonane, że kwestie religijne są dla jego rodziców i opiekunów najważniejsze²⁷. Dzieci wychowywane w rodzinie o duchu chrześcijańskim mogą w sposób pełniejszy odczytywać swoje życiowe powołanie oraz miejsce w Kościele i w świecie. Codzienna wspólna modlitwa rodziców z dziećmi, niedzielne wspólne uczestniczenie we Mszy świętej, połączone z przystępowaniem rodziców i starszych dzieci do Komunii Świętej, regularne korzystanie z sakramentu pokuty i pojednania, udział w budowaniu wspólnego dobra w otoczeniu, wzajemny szacunek i miłość rodziców – są najskuteczniejszym przygotowaniem dzieci do ich przyszłych ról, wynikających z ich powołań. Zadaniem rodziny jest przeobrażanie się w autentyczne „domowe sanktuarium Kościoła” (DA 11), włączanie się w życie Kościoła i udział w jego funkcjach²⁸.

Środowiskiem życia człowieka jest również *wspólnota wierzących* – *parafia*. Ta wspólnota chrześcijańska tworzy się wokół Jezusa Chrystusa, który przez swoje wcielenie, nauczanie, cuda, mękę, śmierć i zmartwychwstanie daje możliwość jednoczenia ludzkości z Bogiem, co jednocześnie doprowadza do jedności między ludźmi (por. J 12,32). Uświadomienie sobie, że w Jezusie Chrystusie wszyscy

są dziećmi Bożymi oraz między sobą braćmi prowadzi do rozumienia parafii jako wspólnoty. Tutaj „istotnym elementem jest wewnętrzne, międzyosobowe powiązanie wszystkich jej członków, wzajemna wymiana doświadczeń i świadectwa, wspólnotowa refleksja nad problemami i zadaniami całości, wspólne podejmowanie odpowiedzialności i decyzji”²⁹. Potrzebne są więc katecheza i ewangelizacja, które pomogą wszystkim członkom parafii, aby stawali się wspólnotami modlitwy, korzystali z sakramentów, a szczególnie z Eucharystii, uczestniczyli w życiu parafii, aby ich praca była współdziałaniem z Bogiem. To dzięki apostołskiej katechizacji mamy pewność, że zostaną stworzone wspólnoty mocne żywą wiarą i nadzieją oraz angażujące się w czynną miłość Kościoła. W realizacji opieki pasterskiej nad rodzinami, młodzieżą i dziećmi trzeba częstych spotkań liturgicznych z nimi i w ich intencjach, przygotowywanych specjalnie dla nich konferencji i dni skupień, odwiedzin pasterskich oraz troski o ich egzystencję³⁰. Parafia zapewnia duszpasterstwo grupowe i ogólne. Jednocześnie gromadzi chrześcijan we wspólnotę; ona przysposabia i „przyzwyczaja do normalnej praktyki życia liturgicznego; ona podtrzymuje i ożywia wiarę we współczesnych ludziach; ona zapewnia (...) zbawczą naukę Chrystusa; ona pobudza do odczuwania i praktykowania pokornej miłości, przejawiającej się w dobrych i braterskich uczynkach” (ChL 26). Wspólnota parafialna jest przedmiotem ewangelizacji

²⁶ Por. E. Osewska, *Katecheza rodzinna*, w: *Katechetyka szczegółowa*, red. J. Stala, Tarnów 2003, s. 284.

²⁷ Por. Cz. Waleś, *Rozwój religijności człowieka. Dziecko*, t. 1, Lublin 2005, s. 86.

²⁸ Por. M. Ozorowski, *Rodzina Kościołem domowym w nauczaniu Jana Pawła II*, w: *Ekologia rodziny ludzkiej*, red. J. M. Dołęga, J.W. Czartoszewski, „Episteme” 7 (2000), s. 159-174.

²⁹ J. Charytański, *Parafia wspólnotą przekazu wiary i życia chrześcijańskiego*, w: *Ewangelizacja*, red. J. Krucina, Wrocław 1980, s. 211.

³⁰ Por. F. Woronowski, *Przewodnik duszpastersko-apostołski. Synteza założeń uczestnictwa w posłanniczej działalności Kościoła*, Lubaczów-Łomża 1985, s. 45-46.

(sama służy zbawczemu orędziu) oraz jej podmiotem (wszyscy są powołani do apostołstwa przykładem swego życia). W parafii jak nigdzie indziej ewangelizacja staje się nauczaniem, wychowaniem i świadectwem życia (por. EN 29-39). Jednocześnie „parafia dostarcza naocznego przykładu apostołstwa wspólnotowego, gromadząc w jedno wszelkie występujące w jej obrębie różnorakie właściwości ludzkie i wszczepiając je w powszechność Kościoła” (DA 10). Formacja chrześcijańska w parafii przyjmuje zatem charakter wspólnotowy i diakonijny, gwarantując ponadto otwarcie na wszystkich ludzi oraz uznając ich posługi i charyzmaty. Zakłada także współpracę poszczególnych wiernych i małych wspólnot w budowaniu Kościoła zaangażowanego we własny rozwój i uczestniczącego w organicznym rozwoju świata. Natomiast katecheza dorosłych w parafii daje również możliwość podjęcia ewangelizacji nieochrzczonych, działania w konkretnym miejscu i czasie dla dobra własnego i innych oraz zdobywania nowych doświadczeń wiary (por. DA 10). Dlatego też ewangelizacja i katechizacja w parafii powinny uwzględniać wszystkie potrzeby osób, do których są skierowane. Zadaniem parafii jest więc „kształtowanie” chrześcijan i zaangażowanie ich w „żywe” przeżywanie wspólnoty, którą tworzą oraz świadczenie o Bogu w Kościele i poza nim³¹.

Na terenie parafii działają *słowarzyszenia, ruchy i grupy*, które włączają osobę w życie Kościoła, czyniąc ją podmiotem działania, wyzwala ją jej inicjatywę i odpowiedzialność (por. DCG 76); umożliwiają przedyskutowanie różnych problemów i zrozumienie wielu spraw oraz pogłębienie

świadomości religijnej (por. KDWCh 54, DOK 257); kształtują ducha solidarności (por. KDWCh 7) oraz inspirują do apostołstwa (por. OLB 13, DOK 257). W ten sposób nadają misji ewangelicznej treść egzystencjalną. To w nich spotyka się współtowarzyszy tej samej drogi życia, zdobywając wraz z nimi odpowiednią formację i doświadczenie życia chrześcijańskiego (por. DOK 69). Ojciec Święty Jan Paweł II apeluje, aby duszpasterze zadbali „o tworzenie niewielkich podstawowych wspólnot kościelnych, zwanych także wspólnotami żywymi, w których wierni mogą przekazywać sobie nawzajem słowo Boże oraz służyć innym i praktykować miłość. Wspólnoty te są prawdziwym wyrazem kościelnej komunii i ośrodkami ewangelizacji, działającymi w łączności ze swoimi pasterzami” (ChL 26). Powstające stowarzyszenia ludzi świeckich, ruchy bądź grupy dzięki praktyce miłości i służbie braciom są znakami prowadzącymi do Boga tych, którzy zbyt daleko oddalili się od Niego lub Boga nie znają. Wzajemne relacje w ramach grup czy ruchów prowadzą do rozważania różnych kwestii religijnych. Szczególnie zaznacza się to u osób, które nie mają już kontaktu ze wspólnotą chrześcijańską. Dlatego istnieje potrzeba, aby różne grupy chrześcijańskie stworzyły warunki do katechezy, która byłaby otwarta na ludzi wątpiących i poszukujących³². Rozwijające się w Kościele partykularnym stowarzyszenia, ruchy i wspólnoty mają na celu pomaganie uczniom Jezusa Chrystusa w wypełnianiu ich świeckiej misji w świecie i w samym Kościele. Te małe wspólnoty podejmują w parafii bardzo skutecznie rolę zaczętu ewangelicznego, który przenika powoli całe środowisko. Ich członkowie

³¹ Por. E. Alberich, A. Binz, *Formy katechezy dorosłych*, Torino 1995, s. 55-74.

³² Por. D. Muskus, *Szkola środowiskiem katechetycznym*, Kraków 1999, s. 28-29.

docierają do miejsc dla kapłana często niedostępnych, do ludzi zagubionych i zniechęconych³³. Dlatego też Kościół zachęca do tworzenia grup nieformalnych, które odpowiadałyby zapotrzebowaniu ludzi świeckich, czy to w ramach liturgii i katechizacji, czy też na szerszej kanwie życia religijnego. Duszpasterze i katecheci powinni troszczyć się o ich formację religijną, pozostawiając im pewne pole do działania³⁴. Każdy ruch religijny ujawnia obecność i działanie Ducha Świętego w danej epoce dziejów. Trudno więc odmówić tym ruchom charakteru profetycznego. Mogą być znakiem przemiany, prawdziwym wyzwaniem, skierowanym zarówno do Kościoła, jak i do społeczeństwa, oraz źródłem odnowy całego chrześcijaństwa. Rodzice, duszpasterze, nauczyciele i wychowawcy powinni zadbać o zorganizowanie odpowiednich ruchów i grup rówieśniczych w szkole, w parafii czy na osiedlu. Jest rzeczą konieczną, aby w placówkach oświatowych istniało i pod odpowiednią opieką funkcjonowało np. harcerstwo, natomiast w parafii były np. grupy oazowe, wolontariat, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży czy koła różańcowe dla młodzieży. Grupy rówieśnicze, bazując na chrześcijańskich wartościach, budują dobry fundament pod przyszłe małżeństwo i udaną rodzinę³⁵.

Miejscem ewangelicznej misji Kościoła jest również *szkoła*. Ma ona obowiązek nie tylko uczyć, ale także wychowywać. Wychowuje, gdy pomaga swym wychowankom, aby dostrzegali

i rozwijali to, co w nich szlachetne, ale również by coraz dojrzalej rozumieć samych siebie oraz sens własnego życia. Zadaniem duszpasterzy, rodziców i dyrekcji szkół jest dopilnowanie, by były realizowane programy wychowujące do odpowiedzialnej miłości osobowej i społecznej. Katecheza odbywająca się w szkole pełni istotną funkcję w rozwoju religijnym człowieka. Jej zadania odpowiadają różnym wymiarom wiary, a więc wychowaniu, nauczaniu i wtajemniczeniu. To dzięki niej niektórzy uczniowie po raz pierwszy usłyszą o Bogu. W realizacji celu wychowawczego w katechezie szkolnej należy zawsze pamiętać o uwzględnieniu dobra człowieka, jego sytuacji życiowej, doświadczenia religijnego. Dlatego ewangeliczna misja w szkole wykorzystuje dwa środki, jakimi są przekazywanie orędzia ewangelicznego i doświadczenie życia chrześcijańskiego³⁶. Wiedza religijna zdobywana przez ucznia podczas katechezy jest potrzebna w odnalezieniu odpowiedzi na pytania o wiarę i jej sens. Wiara nie jest jedynie intelektualnym przyjęciem prawd, ale przede wszystkim podjęciem wezwania ze strony Boga, jest odpowiedzią na dar, wypływającą z odkrycia wartości. W rzeczywistości szkolnej mamy do czynienia nie tylko z poznaniem, zrozumieniem i przeżywaniem prawdy religijnej, ale również z koniecznością przyjęcia w życiu określonych postaw religijno-moralnych³⁷. Stąd potrzeba w katechezie szkolnej świadków wiary i apostołskiego głoszenia nauki.

³³ Por. M. Majewski, *Antropologiczna koncepcja katechezy*, Kraków 1995, s. 21.

³⁴ Por. Jan Paweł II, *List Ojca Świętego do uczestników Kongresu*, 31 V 1994 Watykan, w: *Wiosna Ruchów. Materiały z I Kongresu Ruchów Katolickich*, Warszawa 1994, s. 34-35.

³⁵ Por. S. Łabendowicz, *Przygotowanie do sakramentu małżeństwa i życia w rodzinie wg aktualnych wskazań Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski i Rady ds. Rodziny*, „Zeszyty Formacji Katechetów” (2005) nr 2, s. 46.

³⁶ Por. Cz. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1994, s. 92; W. Bołoz, *Sposoby odnawiania norm moralnych*, „Horyzonty Wiary” 6 (1995), s. 87.

³⁷ Por. J. Szpet, *Inicjacyjna funkcja katechezy*, „Horyzonty Wiary” 7 (1996) 3, s. 56.

Elementem misji Kościoła jest *życie społeczne, gospodarcze, ekonomiczne czy polityczne*. Nauczanie Kościoła i katecheza ewangelizacyjna nie wpływają bezpośrednio na te różne dziedziny życia, ale proponują moralność chrześcijańską oraz postępowanie według Dekalogu, jako elementy realizacji społecznego dobra wspólnego. W nauczaniu Kościoła podkreśla się, że „Człowiek, dlatego ma czynić sobie ziemię poddaną, ma nad nią panować, ponieważ jako «obraz Boga» jest osobą, czyli bytem podmiotowym uzdolnionym do planowego i celowego działania, zdolnym do stanowienia o sobie i zmierzającym do spełnienia siebie. Jako osoba jest tedy człowiek podmiotem pracy” (LE 6). W pracy i wypełnianiu wszystkich swoich obowiązków dorosły powinien być apostołem i przyczyniać się do przenikania rzeczywistości ziemskiej duchem Ewangelii (por. DA 5). Przez chrześcijańskie podejście do życia człowiek ma budować dobro wspólne, przyczyniać się do rozwoju kultury, umacniać gospodarkę narodową, doskonalić chrześcijański porządek i zabezpieczyć pokój między ludźmi. To właśnie z inspiracji prawd wiary, zasad etyki i różnych przeżyć na bazie chrześcijaństwa mogą powstać dzieła literatury, muzyki, architektury, a przede wszystkim kształtują się osobowości, które realizują wartości ludzkie. Większe zaangażowanie się chrześcijan w tworzenie współczesnego świata na pewno pozwoli na przezwyciężenie wielu kryzysów, jakie pojawiają się w społeczeństwach³⁸.

Ewangelia Chrystusowa i postawa świadectwa chrześcijan powinny przenikać we wszystkie dziedziny ludzkiego życia. Dlatego też działalność misyjna Kościoła musi swoją ewangeliczną misją objąć *media*. 17 maja 1995 r.

Ojciec Święty Jan Paweł II w katechezie środowiej o Kościele pt. *Działalność misyjna w naszych czasach*, mówił, że trzeba „zweryfikować sposoby głoszenia Ewangelii i coraz lepiej wykorzystywać środki społecznego przekazu. «Pierwszym <areopagiem> współczesnym jest świat środków przekazu, który jednocy ludzkość i czyni z niej, jak to się określa, <światową wioskę>. Środki społecznego przekazu osiągnęły takie znaczenie, że dla wielu są głównym narzędziem informacyjnym i formacyjnym, przewodnikiem i natchnieniem w zachowaniach indywidualnych, rodzinnych, społecznych» (RM 37)”. To zaangażowanie w dziedzinie mass-mediów umożliwi większej liczbie ludności usłyszenie nauki Jezusa Chrystusa (por. RM 37)”. Wynika z tego, że każde ze środowisk życia człowieka (rodzinne, społeczne, kulturowe, zawodowe, religijne) może być również środowiskiem głoszenia Ewangelii oraz świadczenia o Bogu. Jednocześnie zadaniem Kościoła jest towarzyszyć człowiekowi zarówno w życiu rodzinnym, zawodowym lub społeczno-politycznym, aby w ten sposób można było doskonalić także jego religijność (por. DCG 94). Kościół interesuje cała egzystencja ludzka, a więc życie dzieci, młodzieży i starszych w ich środowisku rodzinnym i kościelnym, ale i w społeczeństwie. To właśnie te środowiska odgrywają zasadniczą rolę w kształtowaniu osobowości zarówno dzieci, młodzieży, jak i ludzi dorosłych. Wiara, będąca darem Chrystusa i rozwijająca się przez sakramenty w Kościele, „nie jest rzeczywistością abstrakcyjną, ale jest zawsze uwarunkowana wpływem różnych czynników i grup społecznych. Odpowiedzialność całego Kościoła za misję ewangelizacyjną zakłada

³⁸ Por. L. Dyczewski, *Chrześcijaństwo – katolicy tworzą własną kulturę*, „Zeszyty Nauczycieli i Wychowawców”, red. S. Łabędowicz, z. 6, Radom 2006, s. 36-37.

potrzebę zaangażowania i współpracy różnych środowisk, szczególnie zaś tych, które mają podstawowe znaczenie dla rozwoju człowieka³⁹. Misyjny wymiar Kościoła realizuje się w głoszeniu Chrystusa słowem i postawą życiową przez ludzi świeckich i duchownych.

Podsumowanie

Program duszpastersko-katechetyczny ukazuje wszystkim wierzącym, że na mocy chrztu świętego wszyscy są powołani do głoszenia Słowa Bożego oraz świadczenia o Bogu w codziennym życiu. Jest to wezwanie, gdyż „nie tylko istnieją liczne ludy, które jeszcze nie poznały Dobrej Nowiny, ale wielu chrześcijan potrzebuje, aby na nowo głoszone im z przekonaniem słowo Boże, by mogli konkretnie doświadczyć mocy Ewangelii” (*Verbum domini* 96). Jezus Chrystus jest nie tylko wzorem wszelkiej działalności misyjnej oraz duszpasterskiej, ale jednocześnie pomaga w dawaniu świadectwa o Bogu w Kościele i poza nim. Wszelkie działania katechetyczne oraz duszpasterskie mają pomóc osobom świeckim, duchownym oraz konsekrowanym we wspólnym wypełnianiu misji zleconej przez Jezusa Chrystusa. Trzeba nieustannie podkreślać, że wszyscy członkowie Kościoła mają obowiązek, aby prowadzić „apostolstwo przez działalność skierowaną ku ewangelizacji i uświęcaniu ludzi oraz ku przenikaniu i kształtowaniu porządku rzeczy doczesnych zgodnie

z duchem ewangelicznym, tak by ich działanie w tym porządku stanowiło w sposób widoczny świadectwo o Chrystusie i służyło do zbawienia ludzi” (DA 2). Prowadzenie misji „ad intra”, a więc skierowanej do wewnątrz Kościoła oraz misji „ad extra”, czyli na zewnątrz jest możliwa wówczas, gdy mamy do czynienia z właściwym pojmowaniem swojego powołania oraz wynikających z niego obowiązków. Dlatego ważne jest, aby katecheci i duszpasterze kształtowali w ochrzczonych odpowiedzialność za siebie i innych wierzących. W katechezie szkolnej i parafialnej należy ukazywać, że realizacja misji zleconej przez Jezusa Chrystusa angażuje ochrzczonych w głoszenie Słowa Bożego, w służbę i liturgię. Są to zadania ściśle ze sobą związane i nie mogą być od siebie oddzielone (por. DCE 25). Jednocześnie ta posługa ma być skierowana do wierzących oraz do tych, którzy są poza Kościołem lub nie znają jeszcze Jezusa Chrystusa. Do zadań duszpasterzy i katechetów należy zatem kształtowanie postawy odpowiedzialności za innych ludzi oraz wdzięczności za dar misji. Przygotowanie uczniów do podjęcia misji w codziennym życiu rodzinnym czy szkolnym, bądź do działalności w grupie rówieśniczej będzie opierało się na słowie, czynie i modlitwie. Katecheza ma stać się miejscem dzielenia się Dobrą Nowiną o zbawieniu, świadczenia o Jezusie Chrystusie w Kościele i poza nim oraz kształtowania nowych robotników na żniwo (por. Mt 9,38).

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz – Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

³⁹ J. Stala, *Współpraca środowisk w posłudze katechetycznej*, w: *Miejsca katechezy. Rodzina, parafia, szkoła*, red. S. Kulpaczyński, Lublin 2005, s. 140.